

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává
POKROK ZÁPADU
a místní vydání

v Orestu pro Saline okres, Neb., v Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., v Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakota.

Předplatné:

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněz dají se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), expresních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registruvaném dopise.

Oznamujeme-li své přestěbování, udejte starou i novou adresu.

Dopisy z kruhů členův ohotné uveřejníme. Musí být slušné, psané bez směšného osobního pokřovní a podepsány plným jménem, ať již má oti v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

Jen slabý člověk naríká na osud. Silný si jej sám tvoří.

Kultura civilizovaného světa dospěla již takové výše, že uzná národ za "kulturní" teprv, když dokázal, že dovede dobře vraždit.

Rakousko chce pomocí Turecku za každou cenu. Nemá divu. Kultura obou je stejná. Turci řezou křesťanským obyvatelům balkánským nosy, v Rakousku zase vytrhávají českým dětem jazyk.

Ve státě Wisconsinu zavedeno bylo státní pojišťování starobní, nemocenské, úrazové a životní. Společnost lidská se rychle socialisuje a bude se socialisovat i přes hlavy těch, kteří si toho nepřejí.

Spojené Státy jsou zemí pracujících lidí — zemí dělníků. Jsou-li špatní lidé v úřadech, jest to vinou samotných voličů. Kdyby dělníci rozumně používali svých hlasovacích listků, zaplavili by svými kandidáty všechny úřady.

Všechny české listy v Americe vycházející by měly uspořádati sbírky na raněné Slovany balkánské a srovnání v dovy po padlých za zmeščenou ideu. \$100.000 by česká Amerika snadno mohla sebrati ve prospěch hrdinných bratrů balkánských.

Máme za to, že by se oficiální čeství ve staré vlasti ani dost málo nerozpakovalo přijati dar od amerických Čechů na postavení nových universitních budov. Americký Čechu, plať! Ve staré vlasti budou povolovati vojenské rozpočty a velkomyslně odmítati povinnosti vlády k českému školství.

Vídeňský parlament je jako kréma nejnižšího řádu. Provedou se tam mnohé kocoviny. Každou chvíli jest tam pračka. Při posledním slovanské obstrukci pohádali se všenečmecky zrušice Malik se Slovincem Jarem. Týž hodil po Malikovi sklenicí, ale chybil. Malik mu to oplatil kalamářem, který však zasáhl Jara do obličeje, obarvil ho na černo. Poslanci se mezi sebou rvou a vláda se směje do hrsti.

Kdybychom neměli právě na starosti sbírku ve prospěch našich balkánských bratrů, pokusili bychom se sebrati "na provaz" pro redaktorské šmoky v Čechách, kteří útočí nyní na Anglii, proto, že jest na straně zápasících Slovanů. Nemá k tomu práva. Z věrohodných pramenů dozvěděly se některé tamní listy, že jest to v podstatě — a proto v nich vzplála stará zář protianglická, která je zaslepuje. Anglie jest podle nich nejmušernější národem na světě a přece ve skutečnosti Anglie všude, kam vkročí, přináší svobodu náboženskou i politickou, což nelze říci o zamilovaném Francouzích. Anglické vojsko "atředvoletých bojů", poněvadž bojuje za peníze, jest bláznivější než to rakouské vojsko bojující, na co... ? ? ? Snad za šest. Nejspíše každý bojuje za to, čeho se mu nezdává a čeho má největší potřebu.

Pennantová poljuka vůdčů českého národa vede a končí u ministerského křesla. Dostal-li se Čech do ministerstva, má toto za jistěnou podporu Čechů i kdyby jim na hlavy sypalo feřavé uhlí. A když taková česká Excelece přijde náhodou do Čech, žádný prezident v Americe není tak vltán a nesklání se před ním lidé tak v prach jako občané čeští před "svým" ministrem. Proč? Co praktického to až dosud přineslo naší vlasti? Svatopluk Čech vystihl svůj národ v písních Otrocka dokonale, Machar v "Bélohorské chamradi" přišel pravdě ještě blíže, ale kníže Thun udeřil hřebík zrovna na hlavíčku, když prohlásil, že Čech jest buď hulvát nebo lže ruku. Ten ubohý lid za to nemůže, byl tak vychován a jest takým udržován svými vůdci a svou žurnalistikou.

V Praze usnuli se studující medicíny stávkovati, protože mají nedostatečné posluchárny. V místnostech sotva pro 30 lidí tísní se až 150 posluchačů. Před léty byly v Pisku zrušeny staré kasárny z důvodu, že jsou nezdravé pro vojáky. Rada král. města Písku pomohla vystavěti nové kasárny za městem, nedaleko nádherné lipové aleje. Budova je vzdušná, účelně zařízená, moderní. Král. město Písek nemělo v tu dobu měšťanské školy pro hochy. Kulturní ostuda. To uznávali i měšťtati. A v hlavě některého mudrce zrodila se skvostná myšlenka. Kasárny jsou prázdné, co s nimi. Nové kasárny stály obce již dosti peněz, nač stavěti ještě jinou budovu. Měšťanská škola zřízena a umístěna — ve starých kasárnách. Vlk se našel a koza zůstala celá. Pro vojáky stará budova byla nezdravá, pro vlastní děti — budoucnost národa — byly ty staré "špelunky" dosti dobré. Tak se starají sami čeští vlásteni o svůj dorost. Nač pak vyčítati macešské vládě, že zanedbává naše studenty? A mimo to — nač mají poslance ve Vídni?

Máme-li věřiti opozičním listům pražským, jest matička Praha spravována hordou veřejných zlodějů. Právě tak jest tomu v Plzni. Udávají se případy a cifry — což by zde v Americe vedlo k okamžitému svolání velké poroty a kriminální proceduře proti vinníkům. V Praze se odbyvaly volby, před nimiž děly se takové útoky na městskou správu, že u nás v Americe by vedly k veřejnému skandálu a skončily by pro někoho za mřížemi kriminálu. A přece titito "zloději" byli zase všichni znovu zvoleni. Smutné vysvědčení buď pro občany — nebo, a to asi nejspíše — pro zřivou opoziční. Po volbě dovolují si opoziční listy prohlásiti, že volba byla podvodnou a podle jich prohlášení "americkou". Co ti lidé vědí o amerických volbách? Svě vědomosti čerpaly kdysi v "Arizona Kiekeru", v jehož existenci ještě dnes některé novináře věří. V Americe jsou volby čisté a takové podvody, o nichž píší opoziční listy pražské, jsou při našem systému volebním a registračním nemožny a kdyby se někdo o ně pokusil, hnedle by nosil pruhovaný oblek a chodil s řetězem na nohou. Protestujeme proti tomu, aby se darebáctví, které existuje jen v Čechách a jakožto jest jen Čech vůči Čechu schopen, nazýváno bylo americkým. Ba ne, pánové. To jest čistě český způsob, pouze u vás existuje. U nás, když jest po volbě, druhý den se vítězi gratuluje a tím zápas končí. Víte lidu jest srovnávána — platí v Americe pravidlo, že lid nemůže udělat chybu. U vás nadáváte jeden druhému zloději před volbami a po volbách poražená strana své nadávky ještě se silí. A tať lidé se chtějí domoci demokracie a lidovlády! K tomu jest napřed třeba vzájemně úty a respektu a naporosté důvěry v lid i ten, který s námi netáhne a stějí v opozici proti nám. To nejsou sami darebáci, zaprodanci a zloději, ale tak dobří občané jako jsme my a naši stoupenci političtí. Tak se vede lidovláda v Americe, které by se měli páni v Čechách příužiti, napřed ji poznati a ne ji nadávat a prohlášovat své darebáctví za americký — aystem.

KDYŽ JSME TÁHLI NA SRBY.

(Vzpomínka na anexi Bosny a Hercegoviny.)

Stalo se to trochu jinak, než armádní theorie udává. Mobilisace, která dle této theorie bude hotova do dvaceti čtyř hodin, stíží byla provedena teprve po desetkrát dvaceti čtyřech hodinách a mimo to — nebyla úplná.

Vojenská despoti mají pěkná přání. Jakmile je vyhlášena válka, přestává býti reservista občánem a stává se vojákem, který musí poslechnouti rozkazu. Ihned a bez odmluvy. Orá-li, nechá pluh i koně státi na poli a poběhne na nejbližší nádraží, aby nejbližším vlakem odjel ke své posádce. Šíje-li, nedopíche steh, praští rozdělanou prací a běží, aby co nejdříve přihlásil se ke své povinnosti. Soudní písař praští pérem a by jeho prodlužením stát se nezbořil. A tak do dvaceti čtyř hodin bude pohromadě silná vyzbrojená armáda, druhých 24 hodin bude státi na hranicích státu a v třetích 24 hodinách napráská nepříteli na jeho vlastním území.

To platí o každé moderní armádě a hlavně o německé a poněvadž rakouská armáda úplně německé se vyrovná (aspoň pokud se týče parádních výslapů) a v utkláně před nepřitelem jí nad to daleko lepší příměť takový, jak vojenská theorie předpisovala.

Na podzim r. 1908 rozšířil rakouský císař svoji suverenitu na Bosnu a Hercegovinu. Srbsko protestovalo, protože jednalo se při tom o jeho budoucnost. Nový Pazar, který hodilo Rakousko-Uhersko Turku zpět, měl tvořiti klín, který by na vzdy oddělil Srby od jejich bratrů Černoherců. Na obou stranách Dunaje horečně se zbrojilo. U Srbů s nadšením, u některých národů — byly ty staré "špelunky" dosti dobré. Tak se starají sami čeští vlásteni o svůj dorost. Nač pak vyčítati macešské vládě, že zanedbává naše studenty? A mimo to — nač mají poslance ve Vídni?

Byli jsme svědky mobilisace jednoho praporu 11. pluku v Pisku. Byla provedena s náramnou rychlostí. Trvala celých deset dní. Jest poslední den před odjezdem potkávali jsme statečné vojiny, pospíchající v průvodu četníků do kasáren. Takové nadšení bylo.

Je stýdlati teple, březnový den. A včisti u Purkrtie je rušno. V koutě u stodoly před vesním stojí v kruhu reservisté. Ti, kteří přišli, anebo byli přivedeni četníky. Nadějný obránci naší širší vlasti... V středu kruhu stojí plukovník a důstojníci, ti, kteří mají za úkol doprovoditi prapor dolů — do Bosny. Předčítají se jména, vojáci hlásí se český "zde". A nikdo nic nemítá. Často však nepřihlásí se žádný ke čtenému jménu. Možná, že jeho majitel právě píše svým milým poslední pozdrav z evropské pevniny...

Seznam jest dočten, plukovník počíná mluvit. Vychvaluje statečnost a vlastenečství českých vojáků, nabádá je, aby nezástali za slavnou pověst svých předchůdců. Řeč jeho provedena jest pozvánkami a vtipy vojáků. Končí slovy: "Vojáci, pokládejte si za čest, že můžete proliti svoji krev za dvouhlavého Rakouského orla!" Z celého kruhu těch, kteří měli si pokládati za čest, že budou zabiti pro nejunácké dobrodružství rakouské zahraniční politiky, ozvaly se polohlasité výkřiky, resonující a revoltující. "My máme českého lva." "Pro orla nebudeme bojovati." Mladý jeden voják pronesl totéž jadrné slovo, které vyládal Victor Hugo ve svých Bídělech do út plukovníku gardy Cambronneovi: "H...!"

Dán povel k rozchodu. Vojáci jdou zvolna ve skupinách. Hovoří hlasitě o zítřku a přišli budoucnosti. Proklínají a nadávají. "Však až budou "dole" ukáží pánům, koho budou vraždit." Bratři Srbové však to nebudou... Na prostě před provisorními kasárny jest jako v úle. Pořád státníci u dlouhých stolů rozdávají každému vojákovi všechny válečné potřeby. Je toho pánek brosuráček. Soumar by měl co říci. Vojáci přijímají tyto předmety váhavě, neradi, jen proto, že musí. Vlak se s ním brzy roz-

loučí, ztrati je při nejbližší příležitosti.

U plotu malého venkovského statečku stojí reservista ze ženskou. Loučí se spolu. Objímá svou praví ženu v pasu a po osmahlejších jeho letech stékají do huatých vonsů slzy. Snad vidí se dnes naposled. Možná, že zůstane tam v dálné cizině... Zemře bez útechy, obklopen pouze desátým divadlem, v němž umírající a zabítí tvoří brozovou dekoraci. Zatím doma budou ležeti jeho polička ladem, budou pustnouti a vše, co si pracně zahospodařil, přijde v niveč. A přece musí jít, musí vše opustit, i svou ženu, kterou si nedávno od své chlaupky přivedl. Zabíli jeho stěstí proto, aby šel zabíjet lidi, které nikdy neviděl, kteří mu nic nedělali. Jaká to tajemná moc nutí celé massy mužů dospělých a silných, že přes svoji vůli, proti svému rozumu podvolují se rozkazům několika jednotlivců?

Z blízkého hloučku slyšíti hlas. To mladý jeden reservista vykládá své názory o situaci. "Kamarádi, teď musíme jít, ale dole — tam zahodíme bouchačky do žita a přejdeme do Srbska. My jsme Slované Česi a proti Slovanům Srbům střeliti nebudeme. Zajmou-li se nechtáme."

Taková nálada panuje všude. Slova odporu proti nepříteli není slyšeti. Zdá se, jakoby vojsko bylo vypraveno Srbům na pomoc. Jen někteří důstojníci, mladíkové většinou, planou nadšením. "Srby utlučeme čepicemi. Ze dvou stran na ně vtrhneme, jako žito budou bití."

Zvědavci, kteří přišli podívat se na přípravu k válece, zvolna se roeházejí. Vojáci musí zůstat v provisorních kasárnách, neboť zítřka o 5. hod. vyjde prapor na nádraží. O 7. hodině už bude na cestě z Čech na srbské hranice... Cesta na vojenské evičiště se již před 5. hodinou ranní plnila lidmi, zvláště mládeží, většinou dělnickou. Šli se rozloučiti naposledy s vojáky. Každého ovládl jediný pocit sympathie a ubohými obětmi, promísený bezradným vztekem proti těm, kteří hazardují s tolika životy.

Netřeba však spěchat. Na nádraží stojí již skoro celý prapor, ale po cestě, právě blízko před námi, táhne se asi 10 vojáků. Na ty neplatí rozkaz, že musí zůstat v kasárnách. Po celé šířce císařské silnice jsou roztaženi a zpívají si. A jaké písně. Ne národní, ale moderní vojenské písničky. Takové, které vojenská píra neradi slyší. Nyní právě zanotovali popěvek, jeden ze sbírky přítel Fráni Šrámka, za kterouž týž "vyfasoval" několikaměsíční vězení již jako reservista.

Voják je voják musí bojovat, dá si k lici pušku, vezme si na mačku třeba vlastní srdce své. Ach, srdce své...

Hezky se nese nápěv ránem krvavých zítřků. Vše je vám jasné, vše... Vidíte již, s jakou radostí budou tihle vojáci zdvihati svoji pušku k lici... Zabořili na vozovou cestu ke starému ovčínu — jejich kasárnám. Před vehodem do dvora u mlčí jejich zpěv refrémem:

Modrý reservista, rudý anarchista — v modré dálece rudý květ...

Otevřenými vraty přehlédnouti lze nádraží. Modrá se stejnokrájí. Ale jak divní jsou ti vojáci! Stojí v řadách, nedbalých a neopřádaných. Na bedrách mimo tornistry mají složené pláště a na nich svinuté, řemeny stažené, špičaté bílé deky. Mnozí opatření jsou polními lopatami a sekerkami. Tak nezvykle to vypadá. — Noví a noví přicházejí zvolna ze vrat kasáren a stávají se do řady na své místa. Konečně jest celý prapor jakž takž spořádaný. Zastní poslední povely a vojáci dávají se na pochod. Není to však vojenský pochod. Jdou zvolna, co noha nohu míne. Celý oddíl dělá spíše dojem procesí, které nemá na spěch.

Občané, kteří přišli až ke kasárnám a jejich přibývá stále a stále, mílí se mezi vojáky. O nějakém pořádku nelze mluvit. — Mané připadá na mysl přirovnání — stádo vedené na jatky... Jenže zde tvoří to stádo lidí, na-

dání rozumem a svobodnou vůlí...

Před městem stalo se něco neobyčejného. Najednou, z nenadání, prolomilo se dusivé ticho, bouřlivým zpěvem. Kdosi v prvních řadách zanotoval píseň, nevojenuskou a strašnou pro otrocko militarismu a jeho strážce...

Prý s tyrany a vládeci všemi...

Druhý verš již zpívá celý prapor, jakoby jedněmi ústy. Důstojníci, jdoucí vpředu, státnou. Mladý poručík s několika jinými chvátá k vojákům, zastaví je a rozkazuje, aby nezpívali. Ale marně. Kdosi z prvních řad vykřikne: "Jdeš kluku prašivá! Poček, dole ti zazpíváme jinou píseňku." Kdo ví, co by byl mladý, horkokrevný důstojník u dělal. Ostatní ho strhli a všichni se vracejí. A ze stojičké zástupu vojáků nese se bouřlivý refrén:

Náš prapor máde trány vlaje, vznesme ho, pomati ho lidu hněv...

Úchvatné podívání na vojáky — anarchisty. Nezvyklé a zarážející. Hodit jiskřerku mezi tuto lehkou vznítitelnou massu — a bude po výpravě na Srby. Nepomohou ani četníci, kteří vojáky doprovázejí, v bajonetu na puškách. Ale není, kdo by oheň zapálil. Utěšují se tím čistě českým: "Až potom... Až tam — dole."

Pak už zpívá se píseň za písní. Bouřlivě zazní "Hej Slované!" "Kde domov můj?" vyzpívána před radnicí na náměstí. Všichni mají obnažené hlavy. Někteří slzí.

Císař měl by radost ze svých vojáků...

Na úzké lipové aleji vedoucí k nádraží, obecnatvo je důkladně proměřeno s vojáky; hovoří — neznámí a neznámými — výhradně proti válece a pro Srby. Jeden mladší záložník dovolil si vůči třem továrním dělnicím oplázt vtip, jak bývá zvykem vojáků tluhaoucích na manevry. Starší jeho druh okřídil jej: "Nemůžeš děvčata; hleď, jsou vlastenky jdou té také doprovodit a ty nich tak mluvíš!" Zarazil se a odposlil...

První řady praporu veházejí již na nádraží. Na prvních kolejích stojí vojenský vlak. Rada dlouhých vozů, s malými zamřížovanými okénky u stropu, se šonpacími dveřmi. Na každém vozogonu bílý nápis:

Fuer 6 Pferde oder 36 Mann.

Výmluvný nápis. Jeden kůň má ve šťastném Rakousku touž cenu, jako šest mužů. Ve skutečnosti jest ten poměr ještě větší. O vojáka se nedbá. Ale o koně ano. Zahyne-li voják, zapíše se to prostě, oznámí příbuzným a je konec. Pojde-li kůň, vyšetřuje se důkladně, proč pošel, nač pošel, jak pošel atd.

Není divu, že se vojáci zdráhají léztí do takového vlaku po slepičích schůdkách. Důstojníci chodí mezi nimi. Rozkazují, prosí, zapřisahají. Nie platno. Srdce vojáků neoblomily rozkazy, nepřesvědčily prosby, ani nezastrašily kordony četníků, rozkázeti kolem celého nádraží. Až konečně mladý důstojník, usměvavý a šťastný, docílil, že část vojáků dala se na pochod do vozů...

"Pojďte hoši, není nám to nie platno. Proklínám to také, ale musím jít. Však se to, hoši vyrovná tam dole!" a první kráček do vozu, ať pro důstojníky vyhrazeny byly vozy prvé a a druhé třídy.

Teprve asi o 9. hodině mohlo se vyjeti. Táhlé písknutí, vlak se rozjíždí a z vozů, jakoby to bylo umluveno, zazní: Ať žije Srbsko! Hanba Rakousku! Prý s vládnou! Ať žije revoluce! Sláva české republice!

Tak jsme táhli na Srby...

Veselejší byl závrat z bojště, kde se nebojovalo. Hoši přijeli asi koncem května, osmahlejší a rozjáření. Na prvním voze za lokomotivou byla upravena postava. Vojenská deka tvořila šat, komisárské obličeje, na komisárku červený fox. A nad tím vším nápis: "Jediný Turek, kterého jsme zajali."

A všechny vozy oslabeny lipovým listím. Ostrošřečlekká hudba hraje národní hymnu: "Kde domov můj..." Prapor je seř-

zen než dozní melodie. A pak veselým pochodem jde se do města. Zástupy lidu provází vojáky až do kasáren.

Všude viděti radost, že to tak dobře dopadlo. Nazířti není už ani vojáka v kasárnách. Rozjíždějí se domů, šťastní, že nezůstali na bojště, kam vezli je s násilím a nucením.

To bylo léta Páně 1909.

Jak by to dopadalo dnes, kdy na hrđinské Jihoslovany patří s obdivem celý svět?

Však si to Rakousko rozmyslí a dle starého receptu habsburského domu hodí spíše na krk některému svoji princeznu, než aby hodilo do Srbska pochoděti války...

Pro Pokrok napsal J. Křiřtan.

Dr. J. F. Scheřčik,

...stanoje se vřhřadně...

OČNÍM, UŠNÍM, NOSNÍM A HRDELNÍM NEDUHŮM.

Čad. hodiny: j Rano od 9 do 12 hodin. Odpoledne od 1.30 do 5 hodin. Úřadovna: 201-3 Masonic Temple, roh Heunepia ave. and 6th St. So. 5-20

Telefony: N. W. Main 4670 T. 9 Center 4788. Res. T. S. Colboun 3642

Dr. F. A. Sedláček

OMAHA, NEB.

ÚŘADOVNA: 1270 So. 13th Street profi Hotelu Prague. Tel. Red 4612

RESIDENCE: 1451 So. 11th Street Tel. Douglas 4286.

Dopisovně Dr. Altsoum v nemocnici. V ÚŘADOVNĚ od 1 do 4 hod. odpol. V neděli od 9 do 11 hod. dopol.

Dr. F. H. Kučera

Český lékař a ranhojč

VE VERDIGRE, NEB.

V každé době a do okolí jede na svolání. 16-17

Farmerký telefon v úřadovně. Jest hotov posloužiti krajanům!

Dr. J. J. Warta

SPECIALISTA

v nemocích očí, uší, nosu a krku a při způsobení břeři, najal si úřadovnu č. 923-4 v nové W. O. W. budově.

Hodiny od 9. do 12. dopoledne a od 1. do 5. odpoledne. Večer v úterý a v sobotu.

Telefon v úřadovně: Douglas 5852. Telefon v residenci: Douglas 6092. OMAHA : : : NEBRASKA.

Dr. Břetislav Dienstbier

český zubní lékař

pokoř. č. 718-716 v budově City National Banku, 16. a Harney st. Res. 1918 S. 14. St. Tel. Doug 4605

Všeckem zubnímu lékařskému práci koná nejvyšší odbornostní záležitosti za výhradní ceny. Telefon Douglas 4284. Change od 9 h. dop. do 5 h. odp. Večer dle sjřhodání. 507

DR. J. C. SOUKUP,

ZUBNÍ LÉKAŘ

Telefon: Douglas 130

201 Paxton Block (roh 16. a Farnam) OMAHA, NEB.

C. H. Kubát,

právník a vofejný notář.

V oboru svém zkušeny. Spolehlivý zástupce u všech soudů. 403 Barker Block. 15. a Farnam, Tel. Doug. 6867. Omaha, Neb.

F. M. Scoblík,

český právník a obháje.

VEREJNÁ PRAXE. Security, Block - TYNDALL, S. O.

Julius J. Žitník,

právník

a spolehlivý rádce ve všech právních záležitostech. 718 Broadway Theater Bldg. Tel. Douglas 2976 OMAHA — NEBRASKA. Zřetopce u všech soudů. 717